

924 (07)

K34/82 5124

mosadi wa the bula-nto. Lefa ke la maata a mohu. Ka lona a swanela go tšeya mosadi khoro-
ng e ngwe. O swanetše go tšeya lupeng la bo
mohu. Di latela dibjana, dibjana tša boya le mo-
ng wa tšona. Mašemo a ilé a šala a limiwa ke
yena monna.

10797 Manyela o ilé a šegela Maphuzane. Motholo
o šegetsše mothologadi. Ba ilé ba leka ka maata
go mmotša gore o di tebe gore mothologadi-ke pho-
ka, e re go mo letsatsi le thaba ya dloga. Taba ya
bo bedi mothologadi a na le maboba. Re bolabola
ka mokhwa o we ka baka la thoto ya mohu. O the
ke wa thinya. O swanetše go fa ba ga makholo
wa go lefa. Le ta ba le hwela bona. Monna a ka
a ukwisisa dipolabolo. Fela o ilé a no ba dumé-
la, khamthe o dumela khwela.

10798 Manyela o ilé a ja thoto ya mohu ka legano.
Di ya ka lewa, molai a dutši a le gona. Dihho-
mo tša go šiya ke mohu tša thoma go hwa.
Thello tha khomo re lla ka le gano. Dihwa
a di ja. Malome wa gwe, o ilé a fitša
a mmotša gore o swanetše go hwetsana mo-
tho, o mo fe^r dihomo. O ta go fa mosadi.
Go gana ke go baka dipolabolo. A be a tha

924

5125
K34/82

gane. Molai mo a tšugile, ke moka dipolabolo tša molai o di ragèla morago. Ba ilé ba ntšha matho ba mo lebella. Polabolo ya bona ya mafello, ba ilé bare, o ta ja nta a šeba ka letae.

10799 Ke nnete motabo ke phoka. Maphurane ke khomo kata o e khovše, ke khomo ya go tšhoka modiši. O ilé go bōna gore lefa le fedile ke moka a thōma mokhwa. Mofotha tha ntsweng, o re tše tšwe tše molomē. Mothologadi mo a ilé bjuleng, o ilé, o boya mo dikhogo di lla. Bja le mošegedi a thōma go dula a e lwa le mošegélwa. Monna wa ka o hwile a tšesu a ntié, lehono ke boga go teiwa ke monna wa mongwe. A e ye tau, go tšoga ka nyadi a še go reverša. Ba ilé ba mo raka ka taéló ya mothologadi. O ilé a tšwa ka mafuro.

10800 Manejala o ilé a hwa a tšhoka le mokheddi wa meti. Monna o ilé a gopola ga malome wa gwe. Malome wa gwe o ilé a mo raka. O ilé are, latela dikhomo tša mohu khaitšedi ya-ka. O ilé a goma a ya a dula ga na kowa mothopeng wa go siya ke mohu mosadi wa gwe. Basadi wa bōna ba go nyaha, ba latella tša go ja. Ba ilé ba mo ekq-

924

K34/82

5126

loga. Ka nnete monna o ilê a ja nta, a šeba ka ka letae. Mafellô o ilê a latêla mohu mosadi wa gwe. Ke moka lupa le hwilê le beng ba lona. mafellô.

10801 Manapjudi o ilê a hwêla ke monna wa gwe. Mohu monna wa gwe o ilê a hwa e le modidi. Batswadi ba mosadi ba ilê ba šimula moredi wa bona ka khomo ya tshadi. Ka morago ga dilemo tšepedi, o ilê a latêla monna wa gwe. O ilê a hwa a le moopa. Khomo e la ya go šimula ke batswadi tšatsi le a bikiwego, o ilê a e šiya e na le dikhomo tše me. Polabolo ya gwe, a be a dula a bolabola ka go iša pòò ga khaitšedi ya gwe.

10802 Letsatsi la thobošo. Ke moluò gore letsatsi la thobošo le be yona. Le ge mohu a hwile a le moopa, ba swanetše go véra ka mothahu le dithapò. Morevo gòdimu ga mothahu le dithapò. Dithapò ka moka tša mohu di ilê tša guf'elā mammuwi wa dikhomo tše mohu. Bjale ka dikhomo di swanetše go dira bjung. Moverong wa bona ba bona gore a go na motho yo we a ka thòkò mèlugo dikhomo. Ba ilê ba dira gore khaitšedi ya mohu a tšee dikhomo. Fêla o ba modiši. Ka morago ga mo di tswaletše, re ta bona gore re ka di-

924

K34/82

5127

rang ka tšona. Khaitšedi ya mohu o ilê a gapa dikhomo. Dikhaitšedi a di iile go tala, go na le yo we a lebanego go ja lefa. Ke yo we a ilego a tšeya mosadi ka dikhomo tša matsa a mohu. Ke yêna yo we a swanetsêgo go bêtêga mosadi wa mela-nto.

10803 Mokwena o ilê a thòkômêla thoto ya mohu khaitšedi ya gwe. Khomo e e hwago, a be a e ya a bega ba bogadi bja mohu. Bona ba be ba mo gafela yôna. Le nkhafela ka mokhwa mang. Ke wena makholo wa rena. Le a bôna, motho a nyadiwi ka dibibi, a nyadiwa ka dikhomo tšê di phelago. Re ya go kwa. Ba ilê ba mo gafela dikhomo. O ta re fa mosadi wa the bula-nto. Ba ilê ba kwana ka mokhwa o we. Ba ilê ba beka matuu. O ilê a dula legatong la mohu. Mafellô a taba.

§. S. 8: Mašemo a mohu wa mosadi.
10804 Dithapo tša mašemo le dirapa. Ge mosadi a ka hwa pele ga monna wa gwe, mašemo ka moka a mohu a swanetsê go tšeya ke monna. Ke yêna yo we a swanetsêgo go šala a šumiša. Fêla ge mohu a ilê a šiya bana, monna a swa-

924

K34/82 5128

nêla go-fana mašemo. Mašemo a we a swanetše go fiwa moja-lefa. Ge a ilé a šiya lefeela, gona monna a ka dirra ka ōna ka mokhwa o a ka khōnago. Ba we a ba rata-go a ka bu fa. Megole ka moka ya mohu ke ya monna.

10805 Moja-lefa wa mašemo a mohu wa mosadi. Go na le mosadi wa mmula-nto, ke yēna yo we a swanetšego go lema mašemo a mohu ka gobane ke yēna yo a dutšigo legatong la mohu. Ke ge mohu a ilé a šiya lefeela goba bana ba banenyana. Bana ba we ba swanetše go tšoyela ditšhapō tša mašemo go šule go lema mosadi wa the bu-la-nto. Bana ba tu fiwa mašemo ke ba bogadi bja bona. Ge a ilé a šiya masoyana, a feta le moja-lefa. Fela ba swanetše go e gufela lekhōthwane ka gobane ba bagolo ba swanetše go e pōnêla.

10806 Motetete o ilé a hwela ke mosadi. Mohu o ilé a šiya bana ba bararo. Banenyana ba bu bedi le wa mothankana. Lekhōthwane la bona Vkhalu. Ke yēna wa mothankana. Mohu o ilé a mo šiya e thade go monnyana. Baradi ba mohu ba ilé

924

K34/82

5129

ba-šala ba lema mašemo le dirapa tša mma
-go bona. Ka morago ba bikiwa, ba ya
magadi a bona. Papago bona o ilê a šala
a lema ka gobane Nkala ke ge e thale yo
mo'nyanu.

10807 Nkala o ilê a dula tulong ya boju
-lefa la lepa la mohu mmagwe. Ke ka mo-
rago ya mo a bikile mosadi. Papagwe o ilê
a mo šupa tšhemo ya go šiya ke mohu
mmagwe. Dirapa monna a ka the ke a di tšeba,
di tšeba ke buredi ba mohu. Ke bona ba we ba ilê
ba šupa mogadibô wa bona. Motetete o lema ya
gwe tšhemo. A ka a tšeya mosadi wa the bula-
nto ka gobane a be a na le basadi ba ba bedi.
Ka mohu ba be ba le ba bururo.

10808 Mosadi wa the bula-nto. Ge e be motetete
a tšee mosadi wa the bula-nto, mašemo a be a
tša limiwa ke many. Motetete a be a swanetše
go ba ripaganya tšhemo ka bo-gare. Kudu e be
-swanetše go the ripagantšhwe e fiwa moja-
lefa. Mosadi wa mmula-nto o swanetše go nya-
kiliwa tšhemo ke monna wa gwe. Ke pupišo
fûa ka gobane a ka a tšeya the bula-nto. myello.

924

K34/82 5130

10809 Malokweng o ilé a hwa pele ga monna wa gwe. Leina la monna Phupu. O ilé a hwa e le moopa. Monna o ilé a šala a lema mašemo a mohu mosadi wa gwe. Dirapa o ilé a di adima dikhantsedi tša gwe. Ke bona ba we ba go šala ba lema dirapa. Mohu o ilé a šiya thoto ya diruiwa. Bjete monna o ilé a tšeya mothahu wa mohu a ya a tšeya mosadi wa the bula-nto ga batswadi ba mohu. Leina la mosadi Madithuri. Dibjana ka moka tša mohu gammogo le mašemo le dirapa di ilé tša fiwa yêna mosadi wa the bula-nto. Dirapa tše la tša go adima dikhantsedi, o ilé a di adimulla. Le bona a ba ku ba belaela. Mafello a tube.

10810 Mororobetsi o ilé a šiya bana ba bararo ba banenyana. Maina a bona; Muite, Thekolo-bane le Mamorakeng. Leina la papago bona Motsatsi. Leina le la Motsatsi ke la ngwana-nywako. Ke gore mogolo wa gwe o ilé a hwa. Bja le ba mo vêla leina la thesadi. Mosadi o ilé a hwa pele ga monna wa gwe. Monna a be a no ba le mosadi ka othii. Muite a be a le bogadi bja gwe. Ke yêna nywana wa mae-tšibulo. Lekhōthwane la bona Mamorakeng.

924

K34/82 5131

10811 Mohu o ilê a šiya mašemo a mabedi. Tšhemo ya mathômô e bee ka mounswana. Ya bo bedi e le tšatsaneng. Dirapa tša molapong le šoromong di ilê tša lemiwa ke baredi ba mohu. Tšhemo ya tšatsaneng o ilê a e fa Mathuhu. Ke mosadi yo a ilêgo a mo šegêla ka morago ga tšhello tšhu mohu mosadi wa gwe. - Mathuhu e be e no ba motho fêla. Khaitšedi ya motšatsi o ilê a leka ka muate go mo gunetsa. O tšhe ke wa fa mosadi yo tšhemo e. O ilê a mo fetola ka gore o wa e ladiša. Ba yona ba leloko la geno, ba we ba swane-tšego go e ladiša. A ka a kwana le mantšu a khaitšedi ya gwe. Monna o ilê a re mosadi o a mphokatsa, ka baka le we ke tswanêlo ya gore ke mo fe tšhemo. Ga na le hono nka re e ba mosadi o ka dumêla nua. Fetu le mothela wa tšhipa ya go.

10812 Motšatsi o ilê a tšeya mmula-nto. O ilê a tšeya mosadi wa mmula-nto ka matšo a dikhomo tša go nyula Maite. Monna o ilê a šitwa yo umoga mathuhu tšhemo ka gobane e be ba tšha kwana. Tšhemo e ilê ya napa ya aana mošegêlwa. Mosadi wa mmula-nto o ilê a lema tšhemo ya ka mounswana. Baredi ba

924

5132

K34/82

mohu ba ilè ba fa mmago bona wa bo bedi di-
rapa tša go šiya ke mohu. Mafelloi.

Temana ya 4: Bonnyana bja lekhôthwane.

10813 Ge mohu a ka hwa a šiya lekhôthwane le
le nnyana, mogolo wa lekhôthwane ke mo lebendi
wa lefa. Ka nnete lehu a le na mothobo, bjale
ka ge mosadi a e hwa a šiya le khata. Ngwa-
na wa mathômô ke yêna papugo bana. Ge ngwa-
na wa pele e mosetsana, lefa le ka no tswara
ke yêna. Lefa le ke la ngwana wa lekhôthwane,
bjale ka ge e yo mo nnyana, o swanetše go motwa
vêla lona. O tša yole wa mo fa. Lefa le we le
bolwubolwago ke le mohu wa mosadi. Ka gobane
lefa la mosadi le lebane ngwana wa lekhôthwa-
ne.

10814 Lekhôthane la mosetsana. Ge lefa la
mohu e le lentši, a ba ke ba mo fa ka moka.
Ba mo aroyantšha le ngwana wa mothunkana
wa lekhôthane bathankuneng. A ba dumele go
mo fa ka moka ka gobane o ya bogadi bja
gwe. Tšê we ba ka mo fang ka buntši ke di-
thapô le mothahu wa mabêlé.

924

K34/82 5133

10815 Mamotetwa o ilê a siya bana ba phethago menwana mmedi. Monna wa gwe e be e le Matshobane. O ilê a hwa pele ga mosadi wa gwe. Maina a bana a tša ngodiwa ka go latelana ka go bèleya ya bona. Maina a bona: Makadikwa, Mōidi, Mangwedi, Phirima, Mthêphê, Matuu, Madibeng le Mokhadi. Bana ba bathankana ke ba: Makadikwa, Phirima le Madibeng. Mokhadi ke yêna lekhôthwane mathodiya peelo. O ilê a mo siya e tšule lekhata. Makholo wa gwe o ilê a mo tšeya. Ba nyakêlu nyaka ya go khôna go thoyolla mekhato. Mekhato e ilê ya ba gona. Ba ilê ba munisa ngwana. Madibeng ke lekhôthwane la mothunkana. Mmago bona e be e nyaka. Bonyaka bjo we o ilê a tšwa nabjo go butswadi.

10816 Letsatsi la tšhobošo. Ka lona letsatsi le, ba ilê ba khobakana ba bo leloko la boyudi gammôgô le butswadi ba mohu. Ba ilê ba tšhobošo bana ba mohu ka khomo. Moja-lefu yo mogolo ke Makadikwa. Bjale ba ilê ba nyaka go bona mothuhu wa mohu. Ka tšakeng la dikhomo ba hwetsana dikhomo tše 8. Dipudi 16, dinku 4, dipokolo 3. le kolobê e na le bana ba ba tšhano. Dikhoyo tšona ke di nonyana a di

924

K34/82

5134

badiwi. Bjale mothahu wa mohu ve o bone.
Ba ilê ba goma ba ya ba dula fathe. Dipoko-
lo di bitsiwa di thupò ka gobane a di lewe.

10817 Movero yòdimu ya mothahu. Bjale le a
bònu lekhòthwane methodiya peelo e thale yo mo
nnyana. Lefa ka moka la mohu mmagwe le lebane
yèna. Di a kwala. Bjale lekhòthwane ke nywana
wa nywanenyana, Nywana wa nywanenyana ve
thiba ka yèna ditute. Ka baka le we a swanêla
go hwetsana mothahu wa mohu mmagwe ka moka
ga ôna. Ka inete lefa ke le lentši, le be le
swanetšê nywana wa mothamkana. Ba ilê ba
ve mokho bale. Mokho-bale ke go robadiša
bale. Bjale mo ba ilê ba ntšha mokho ba ro-
badiša badimu.

10818 Mokho wa gone ba ilê ba dira ka mokhwa
o: Ba ilê ba gafêla Madibeng mothahu. Baka-
ny tha lekhòthwane, ba ilê ba tšeya khomo,
pudi, nku le kolobê le bana ba yona bu di
Mokhadi. Bônuny nywana e thale yo monya-
na. Ka baka le we, ve bolabola ka motho
yo we a swanetšeyo go tswara diruiwe tša le-
khòthwane ka gobane e thale yo monnyana. Pa-
pugo bana o gone, ke yèna yo we a swanetšê

-go go tswara lefa la lekhôthwane. O ta mo fu lona mo^ogudilê. Makadikwa o ilê a tswara lefa. Madibeny o ilê a tšeya mosadi ke mothahu wa mohu.

10819 Mokhadi o ilê a gafeelwa lefa mothang a bikiwago. Bo makholo wa gwe ba ilê ba molêla go fitshêla a gola. O ilê a boetswa ga mogolo wa gwe ge a šetše a khôna go kha morogo. Diruiwa tše la ba go mo fu, di be di tswalešše. Kolobe le bana ba yôna ba ilê ba e rekiša. Ke moku ba rekêla ngwana dikobô. Ke ge a thale the yutêla ge ba rekiša kolobê le dikolobjana. O ilê a fu makholo wa gwe khomo ya maledi. Ba ilê ba fu ke Makadikwa, ya go tšwa monyalony wa Mokhadi. Mokhadi o ilê a ya le lefu la gwe bogadi.

10820 Môya wa mohu a wa ka wa robala. Mokhadi o ilê a babja. Bjule mo ba tšama ba laola, ditaola tša ba botša gore o tswenya ke môya wa mohu. O nyaka go mo fu bongaka. Le swanetše go mo fu dithokola tša mohu. Le bege mohu dithokola tše we ka khomo ya tshadi. Le ta bôna molwetši a fola. Ba ilê ba dira ka mokhwa o we monna we nyaka a ilêgo a ba botša ka gona. Molwetši o ilê

924

K34/82 5136

a fola. Ke moka monna wa gwe a dira gore ba mo rute maô a ditsoala. Ba ilê ba mo ruta. Ke moka a napa a ba ngaka. Dithare a be a lala a di lora bošego. Ke moka a e ya a epa. Mafellô a taba.

10821 Kalatsê o ilê a hwa pele ga monna wa gwe. Le-ina la monna Tsalatsala. Maina a bana ba mohu: Mafolorane le Maketwebele. Bana ba na ba go šiya ke mohu e be e le banenyana. Lekhōthwane Maketwebele. O ilê a mo šiya a tha mama. Mafolorane le yêna e be e thale bošego. Yêna a be a khōna go kha morogo le banenyana ba ba-ngwe. "Thaga ga e sye legokong?" Goriale ke mmago Tsalatsala. O bolabola ka ngwana wa go šiya ke mohu wa lekhōthwane. O re yêna ka noši o ta mo lêla. Motho a ba ngangane ka yêna. Makholo wa ngwana o ilê a togêla ngwana matsogong ga mmago Tsalatsala.

10822 Movero wa lefa la mohu ka letsatsi la thobošo. Batswadi ba mohu ba ilê ba ba gona. Batswadi ba mohu ba ilê ba šimula moredi wa bana ka khomo ya tšadi. Bjale khomo e be e na le manamane a mabedi. Ke lona lefa le we mohu a ilego a le šiya. Dibjana tše we a ilego a fiwa ke batswadi ba ilê ba di tšeya ka moka ga tšona batswadi ba mohu. Bjale mo-

924

K34/82 5137

thahu wa dikhomo a swanetsê go dira bjang ka gobane bana ba mohu e thale ba bannyana. Mokhonyana o ilê a re ke ta o disa. O di tebe gore khomo e be re e filê ngwana wa rena. Lehono mo a hwile, re swanetsê go di gapa. Bjale ka ge o re, o ta disa, go lukile. Fêla wa the ke wa ba mankobô. Ba ilê ba fogêla mothahu matsogong a mokhonyana.

10823 "Diphiyo tša tou a di phathagane." Go bolabola ke go baka ditshêlê. Batswadi ba mohu Kalatšê ba ilê ba tšeya dithakola tša mohu mopedi wa bona, ba di thinya. Khaitsêdi ya Tsalatsala o ilê a hwa a gafa. A be a bolabola ka gore nama ya Kalatšê e ya galaka. "Mpja ya ja ngwe a e none?" Goriale ke ba thinyi. O ilê a hwa a šiya ngwana yo monnyana. Ke mang yo we a swanetsêgo go lêla ngwana. Ke mmago Tsalatsala. O ilê a iša maketwebele ga makholo wa gwe go lediwa botogolo.

10824 Mmago dikhomo^{e ilê} ya hwa. Tsalatsala a ka a bega ba ga makholo wa gwe. O ilê a bitša banna ba gabô ba e tswiya. Ba ilê ba apeya dibêra ba di ja. Morwa wa rangwane wa Tsalatsala yo we leina la gwe e lego Kokobetsa. O ilê a re, o gopolê ngwana yo la a nago kowa ga makholo wa gwe. O ilê a mo fetola ka

924

5138

K34/82

gore, mma mokhōna tša bangwe, tšeno di lešita.
 Nna e be ke no gopotša. Mogopotši a napa a homola.
 O ilé a fakéla dibêra tša go butšwa ka therotwane-
 ng ke mōka a beya nama ya tala gōdimu. O ilé a
 roma Mafolorane. Thepela o fa ngwaneno. O ilé a
 lša.

10825 Mafolorane o ilé a goma le nama. O ilé a fitša
 ga makhola wa gwe. Ke rumilé ke bo papê, ba itše
 ke tše ke fe maketwebele nama ya gwe. Ke nama ya-
 ng. Ke ya khomo. Ba diyo bolaya? Aowa, e diyo hwa.
 Leina la khomo ya go hwa ke efe. Badiši: ba re ke the-
 thepe. Goma le nama. O é o botše papago, makholowa
 go o wa tša le yo moratho wago. Nna ke a babja no-
 togolo, a ke nyake dinama tša go tšwa di budulé.
 Ngwana o ilé a goma. O ilé a fitša, a ba botša gore
 makhola o wa tša. Ba ilé ba re o gumilé teleng. Fêla
 ba ilé ba lebella tšela.

10826 Batswadi ba mohu ba ilé ba beya mokhonyana
 molato. Ngwana a bolabola maaka. Ba riale ka go bōna
 ba e tša. Ba ilé ba fitša ba dumeditšana nabō. Ke bone
 ngwana a tša ka kowa, a rwele nama. O bolabotše ka
 mokhwa o le bolabotšego ka ōna. Bjale a ka ka kho-
 diša ke dipolabolo tša ngwana. Ka gopola gore mothong
 nama ke ya pokolo. Ke tšile go bōna mokhōpa. Mokhonya-

924

K34/82 5139

na o ilé a šupa ba ga makholo wa gwe mokhopa. Ao -
 waa bjale re bone gore ke khomo. Nka baka lang otha
 ka wa re begu e thale thetoto. Makhonyana o ilé a
 leka go tswara medi, le ga go le bjale medi e ilé ya
 thaoga. O ya bôna, rena re go bôna molato. Khomo
 e we yago, jaa, o ta ntšha ya go le baleba wa thiba
 e.

10827 Batswadi ba mohu ba ilé ba gapa mothahu ba ya
 ba dula naô. Bakhonyana ba ilé ba khobakana. Ba ilé
 ba bôna Tsalatšala phôo. O ilé a kolota khomo ka la-
 peng la mosadi wa gwe wa pele. O ilé a mofa yôna.
 Ke moka a lefa molato. Molato o ilé wa fêla. Bjale le
 a bôna bakhonyana, makhonyana yo wa rena o šitilego
 tswara mothahu. Ka baka le we, rena re swanetsê go
 tšeya mothahu. Mong wa ôna o ta re, go gola ke moka
 ra mafa. Ba ilé ba dumellana le taba. Ke moka
 ba gapa mothahu wa mohu ba toga naô.

10828 Dikhomo di ilé tša tswalla. Papago bona o ilé
 a latêla mosadi. Bana ba ilé ba šala ba le ditšhswana
 . Mafolosane o ilé a gafêla ba ga makholo wa gwe
 dikhomo. Malome wa bona o ilé a ba fa mosadi wa
 the bula-nto. Ke no le fa mosadi yo ka baka la go-
 re dikhomo ke tša ku tšê we ka go fa mohu mmago
 lena. Le ditšhswana, ke yêna mmago lena. Khomo

924

K34/82

5140

ka e thii ba ilê ba e fa lekhôthane. Ke ôna mothahu wa go šiya ke mohu mmago. Buntši bja ôna bo nyetše mmago wa bo bedi. Le wena o tša phumulêla megôkhô ga na mo khomony. Mafellô a taba.

10829 Malome o na le maata lefeng la mo-togolo. Maata a go tšeya lefa, ke gore lefa le le ngwe la mosadi o tšwa na lo go batswadi ba gwe. Ge a bôna gore a go na motho ya we a ka tsware go lefa, o wa le tšeya ka gobane e be ba file mohu moredi wa bona. Ke ge ngwana wa mohu e thale yo monnyana. Mokhonyana a na maata a go lwants'ha makholo wa gwe. Lefa le we malome a tše nayo maata nalo, ke la go fiwa ke ba bogadi le dikhomo tše matšo a baredi. Tšona di ka bôna ke bona ba bogadi. Ngwana wa pele ke yêna khošana. Ke yêna mojalefa wa lapa la mohu mmaywe.

10830 Monna wa go hwêla ke mosadi. Monna yo a na maata a go gona le lefa la go šiya ke mohu mosadi wa gwe. Mosadi o hwets'ana lefa la go fiwa ke batswadi le lefa la maata a gwe. Mehuta e mmedi e ya mafa, batswadi ba mosadi ba na le maata a go a tšeya. Le bona a ba a tšele go a ja uowa ba yo a tswarela ngwana wa mohu

924

K34/82 5141

wa lekhôthane. Ge mokhonyana a ka leka go ganna le lefa, ba ta mmotša gore a ba fa yêna. Taba ya bo bedi ba ka toga ba mmotša gore ke yêna a bo-lailego mosadi, a dirêla gore o ta sala a ija lefa. Ke mokhwa o we monna a the nago le maata.

10831 Yo monnyana a ke a e ba yo mogolo pele ga mogolo wa gwe. Ke metê a ke a golêla mogolo wa gwe. Ge re boêla morago ditabeng tša bana ba mohu Kalatsê 10828 ge bana ba fiwa mosadi ke malome wa bona. Mothahu wa go nyala mosadi ke wa mohu mmago bona, o we o lebanego ngwana wa lekhôthwane. Ka molaô mosadi o swanetsê go ba ka fathe ga taolo ya lekhôthwane ka gobane o nyadiwile ka thoto ya mohu mmago bona. Bjale mo di a iile go-re mosadi yo we a be yo mogolo. Mogolo a ka the ke a loma dipheko ka lapeng la lekhôthwane, ke lekhôthwane le we le swanetsêgo go loma dipheko ka lapeng la mogolo.

10832 Go metsa bogolo bja lekhôthwane go mosadi yo la wa malome wa gwe. Mogolo mo a nyadiwile, ba swanetsê go ntsha khomo ya monyalo wa gwe, ke moka ba yo nyala mosadi ka yona. Re tšitšê moswe ka khomo e. Goriale ke bakhonyana ba bega ngwana yo mogolo. Ke moka ba amogêla khomo, ba e bolaya

924

K34/82

5142

ba tšweša mogolo lekheswa. Ke moka khomo e mitsitšê mothahu wa go šiya ke mohu. Lapa la mosadi le laola ke mogolo.

10833 Molata a tšee ga bo malome. Molata goba balata ke baratho. Khorong ya bo malome go tšeya mogolo ka gobane ke yêna khōši ya bona. Difeka balata ba swanetšê go loma lapeng la mogolo wa bona. Ngwana wa lekhōthwane ke yêna mong molatanyana. Ke yo mogolo fêla lefeng la go šiya ke mohu mmago bona. Difeka ke tša ngwaga o moswa. Ba swanetšê go fa badimu ngwaga o moswa pele, ba khōné ba ija. Mosadi wa go tšwa ga bo malome ke yêna tšhetima mollô. Mothahu wa mohu wa mosadi ke wa ngwana wa lekhōthwane. Malome a ka tšeya mothahu, ke moka a tswalla bana mosadi. Mosadi yo we o swanetšê go tšeya ke ngwana yo mogolo.

10834 Mafee o ilê a šiya bana ba bararo. Maina a bona a tša ngwadiwa ka go latelana ka go bêlêga ga bona. Maina a bona ke a :- Dipoleng, Kekošana le Malakare. Papago bona Mokobati. Mosadi o ilê a hwa pele ga monna wa gwe. Monna a be a na le basadi ba bararo. Bjale mosadi yo wa go hwa e be e le wa ntong ya bo bedi.

924

K34/82

5143

10835 Letsatsi: la thobošo. Ba ilê ba khobakana ba bogadi bja mohu gammôgô le batswadi ba mohu. Dipoleng o ilê a šupiwa gore ke yêna moja-lefa wa lapa la mohu mmagwe. O ilê a šupiwa ke yêna papago bona. Bjale a thôma go ba šupa methahu ya mohu. Le a bôna ba gešu ke hwetsê ke mosadi bjale o ntšhietšê bušuwana. Mabapi le nna go kaonê. Bothoko ke bo kwa gôdimu ga bana. A ke nyake go fula tšouma ka bolelle, tšouma e na le mong wa yôna. Dikhomo di pedi tšê mohu, dipi-di di tšhaano. Ke ôna mothahu wa go šiya ke mohu. Dikhomo o ilê a di hwetsana ka maata a mabêlê a gwe ka gobane o ilê a lêla ngwana wa khaitšedi ya gwe a mo fa khomo ya maledi. Ke yôna le nama-ne ya yôna. Pudi o ilê a e fa ke papa mo a tšêna ka khoro e. Pudi ya go mo šimula ke ya batswadi. A va ka va e gupa. Yôna a ke tšebe gore e na le diputšanyana tšê kae. Ba-ilê ba re ke lesome ka moka.

10836 Malakare e be e tšhale yo monnyana. Bjale Moko-bati o ilê a bolabola pele ya khobô. Le a bôna ba binu tšou, go inamisa mathô ke maano a go utswa. Nna le ge moradi waka a hwilê, a ke naiwi ke pula ka gobane ke na le mariba. Bana ba mohu ka moka e tšhale ba bunnyana. Malome wa bana a tšee mothahu wa go šiya ke mohu khaitšedi ya

924

K34/82

5144

gwe a yo tswarêla bana ba. The the hwago a mpotšê.
 . Ke mo fa mothahu wa mohu gore a o tsware ka
 gobane ke yêna khogo-tswadi. Malome wa bana o
 ilê a gapa mothahu a toga naô.

10837 Dipoleng ke monna, o nyaka mosadi. Go ta di-
 rega bjang ka gobane khaitšedi ya gwe e šu a nya-
 diwe. Dikhomo tša go šiya ke mohu di tswaletšê, di
 phêtha menwana mmedi. Ba ilê ba iša mogolo go
 malome wa gwe. Ke tšitšê motogolo wa go. O mo
 tšitšê kang. Manamane a la a go šiya ke mohu
 ke go gufêla šna. Nna ke nyaka mosadi. A ke re
 manamane ke a malakare. Ba ilê ba dumêla. Bja-
 -le lehono le diru bjang. Ke molato waka le morwa
 waka. Goriale ke mokobati. Malome o ilê a tšwe-
 ša motogolo le kheswa. Kekošana o ilê go nyadi-
 wa ba ntšha dikhomo tšê pedi ba ya bu fetsiša
 mosadi.

10838 Malakare o gudilê, Papago bona o ilê a bi-
 tša malome wa bana. Wa ja molato a wa lefa.
 Ngwana o gudile, ke nyaka go mo šupa mothahu-
 wa mohu mmaqwe. O ilê a šupa lekhôthwane
 dikhomo tšê monyalo wa khaitšedi ya gwe. Di-
 khomo tšê ke mothahu wa go šiya ke mohu
 mmago. Ke šna o tu tšeya mosadi. Malakare

924

K34/82

5145

o ilê a tšeya mosadi ka tšona. O ya bōna bana ba Malakare ba swanetšê go loma difeka ka lapeng la mosadi wa Dipoleng. mafellô a taba.

Temana ya 5: Lefa la mosadi wa ngwana ka o...

...thii...

10839 Ka lebaka le lengwe, mosadi a ka no ba le ngwana ka o thii. Batho ke mehuta e mmedi. Ka baka le we, re hwetsana mothankana le ngwanenyana. Ke yōna mehuta e we e bolwabolwago. Bjale ka le-baka le lengwe mosadi a ka no ba le ngwana wa mothankana ka o thii. Ge mma-gwe a ka kwa, a šiya lefa, lefa le we ka mo-ka ya lona ba swanetšê go lefa morwa mohu. Ke ngwana wa mathōmō, e bile ke lekhōthwane. Le ge e le ngwana wa mosetsana go bjale lefa la mosadi le swanetšê go fiwa yēna.

10840 Ngwana wa ngwanenyana o nya dikhomo. Dikhomo tša go-nya ke ngwana wa ngwanenyana ke tša go monyalo. Dikhomo tša monyalo ke tša leloko. Ge pupugwe a tša pela, o swanetšê go tšeya mosadi ka tšona. Ge pupugwe a hwile, o swanetšê go di gufela mulome wa gwe. Yēna o fa jela moloto teng. Ke yare o ta mo fa mo-

924

5146

K34/82

sadi go a ta tugo a tsoša lapa la mohu. Fêla mo-
thahu wa maata a mohu mmagwe, ke wa gwe.

10841 Lepono o ilê a tšeya Dikelo. Monna o ilê a
hwa pele ga mosadi wa gwe. O ilê a šiya mosadi a
na le ngwana ka o thii wa moretsana. Leina la ngwa-
na Matshego. Ke moka mosading pelego ya the tha
ba gona. Matshego o ilê a nyadiwa ka morago ga
lehu la papagwe. Aowaa mmagwe o ilê a re dikhomo-
di tha tswalla ke ta tšeya mosadi ka tšona. Aaka a
feletsä khopolo ya gwe. O ilê a hwa a šiya dikhomo-
di eme ka lešuka. Moredi wa gwe ke ge a šetsë a
le bogadi bja gwe. Khopolo ya mohu papagwe e be-
e le ya go nyaha go ta tšeya mosadi ka dikhomo tša
matšo a moredie. Bjale yêna o ilê a hwa pele ga mo-
nyalo wa moredie.

10842 Ka morago ya thello tha lehu la mosadi. Ba ilê
ba khobakana. Butswadi ba mohu le bona ba ilê ba
ba gona. Mohu Lepono a be a the na mogolo le mo-
ratho. Ba bo leloko la khoro bona be be ba le gona.
A be a na le khaitšedi ka e thii, yo we leina la
gwe e be e le Kelemane. Le yêna a be a le gona.
Ke yêna khaitšedi e kholo, ke yêna khadi kholo. Tho-
peng go ilê gwa ya yêna le ba leloko la khoro ya mo-
hu papagwe gammogo le butswadi ba mohu wa

924

K34/82 5147

mosadi. Mohu lepono a be a tšere ga malome wa gwe. Batswadi ba mosadi ke ba ga malome wa gwe. Heina la khaitšedi ya mohu Diketo e be e le Matšhutšhubele. Ke bona ba we ba go dula thopeng gummōgō le more-
di wa mohu.

10843 Movero wa bona wa mabapi le mothahu le dithapōtša mohu. Mothagiši wa taba ke yēna Matšhutšhubele. Khaitšedi ya ka o hwilē. Lehono lapa la gwe le khonetsē. Le-
khonetsē ka baka la gore a šiya motho mo lapeng. Ke mmudi wa tšela fēla, ditaba re ka di kwa ka Ke-
lemane ku gobane ke yēna mong wa mošaša o, wa go šiya ke bahu. Ke moka a fetša go bolabola. "Me-
te go-swa ya ba agišane?" Goriale ke Kelemane. Ge a riiale o khopēla mateke gore ke yēna yo we a ka.
tugo a re thalošēša lefa la mohu. Dibjana tšona re a di tēba.

10844 Mateke o ilē a bitšwa. Monna yo ke wa khoro e šele, fēla a be agišane le bahu. O ilē a fitša. Re go khopēla gore o ku re botša ka mothahu wa mo-
hu wa mosudi. Nna a ke ilē go agišana nabō. Ge e le mothahu o tēba ke Kelemane. Kelemane o ilē a re o wa kwala. Nna e be ke nyaka gore o bē gona mo moverong. O tu nthuša mo we ke gakwago. Batswadi ba ilē ba šimula moredi wa bona ka puš ya tšhu-

924

K34/82

5148

di. Bjale e be e le dipudi tše tšhaano. Dipudi tše tharo di ilê tša lewa ke bo ve khôna go alafa. Ke šakeng go šetše dipudi tše pedi fela. Mateke o ilê a ve tšona ke di bone mo ba di'ija. Ke moka ke ôna mothahu wa mohu wa mosadi'.

10845 Matshego o ilê a gafelwa mothahule dithapô. Ka morago ya mo ba tšebilê mothahu wa mohu, ba nyaka go tšeba dithapô. Dipitša tše di-swa e be di le tšhaano le magogo a manê a maswa. Ke ôna mothahu le dithapô tša go šiya ke mohu mmago. O swanetše go di tšeya, o tša phumulêla gôna megôkhô ya lehu la mohu mmago. Dithapô tše dingwe ba ilê ba di fa batwadi ba mohu. O ilê a gapa dipudi tše pedi gammôgô le dithapô a ya natšo boyudi. Kelemanane o ilê a tšeya tše dingwe dithapo.

10846 Dikhomo tša monyalo wa Matshego, di ilê tša gafeelwa Matšhutšhubele. Ka morago ya mo ba feditše ka ga mothahu wa mohu wa mosadi, ba tšena mothahung wa dikhomo tša monyalo. Bjale dikhomo tša monyalo di swanetše go êma kae. Ke wena Kelemanane yo we o swanetše go go bôna tuba e. O ilê a ve dikhomo di swanetše go tšeya ke malome. Ge di e hwa, di hwêla yêna. Nna ke nyaka mosadi mo ya gwe. Ba ilê ba êma le mantšu a khadi. Malome wa bona o ilê a tšoga le

924

K34/82

5149

tšona. O ilê a ba fu mosadi wa tše bula-nto yo we leina la gwe e lego Diketo. Ke yêna yo we a be a lebane go tša go apeela rakhudi wa gwe Diketo wa pele. mafello a taba.

10847 Bušuwana o ilê a šiya nywana ka othii wa mothunkane. Leina la morwa Lephatš'i. A a ka a bèlega yêna fêla aowae o ilê a bèlegêla futhe. Bjule nywana wa go phela ke yo no a nyodilwego ka mo gôdimu. Mong leina la Bušuwana e be e le Mukopi. Bjule leina la Bušuwana o ilê a e thêla ka bukeng la go hwêla ke bana. A fêla a re, bušuwana re tšeba bja khwale bja motho ke mathodiya peelo. Khwale ke nonyana. Bjule ye mosadi a tša bèlega eji. Ba re e kekemilê matho, ye a ka ja o tša bèlega nkekemane.

10848 Lefa ka moku le ilê la ba la Lephatš'i. Ka lešatš'i la tšobos, papago Lefatš'i o ilê a šupa batswadi ba moku lefa la moku moredi wa bonu. Le a bôna mosadi wa ka o hwilê, o šiiite tšhswana. Ke nywana o thii wa tšhwene. Batswadi ba ilê ba mo šimula ka pudi ya tshadi. Pudi e ilê ya tswella. O ilê a vêka khomo ya tshadi ka dipudi. Khomo e na le manamane a ma-

924

5150

K34/82

bedi ka yōna ke ya boravo. Bjale dipudi tšona di a tselala. Ke ònu mothahu wa mohu o we.

10849 Mona ntso a e khamole. Goriale ke papago morwa. Le a mpōna, tšhōgō ya ka e tšhakane. Ka goriale mo we a ke tšebe gore nka diva bjang ka mothahu. Ba ilē ba mmotšā gore wa tšhe ke wa iša peelo khole. Fodiša peelo, ka morago o tša bōna gore o ka dirang. O ilē a beya morwa wa gwe mothahu wa go šiya ke mohu mmagwe. O ya o bōna mothahu o, o šiiile ke mohu mmago. Ke thoto ya go, o swanetsē go e diša, o tša tšeya mosadi ka òna ngwanaka. O ilē a o diša, wa ba wa tswella. O ilē a tšeya mosadi ya malome wa gwe ka òna. Mufello.

Temana ya b: Theemong, tša, ngwana wa lekhō-

thwane.

10850 Khōši ya tšoga nngwe e a šala. Nyepō e ke nyepō ya bagologolo. Ngwana wa maetsibulo ke moja-lefa. Ge a ka hwa, moratho wa gwe o swanetsē go dula tulong ya gwe. Le yēna moja-lefa wa lefa la mosadi, go we e lego lekhōthwane, ge a ka hwa, mogolwane wa gwe o swanetsē go dula tulong ya gwe. Lefa le swanetsē goja ke yēna.

924

K34/82

5151

10851 Matsolelane o ilê a hwêla ke monna wa gwe pele. Leina la monna wa gwe e be e le Putsaone. Maina a bana ba bona ke a: Ntau, Tshetha, Thoko, Tshekhetha le Mafsikeng. Maina a a bona a ngodiwilê ka go latelana ka go bëlêga ga bona. Bathankana ba barrero. Banenyana ba ba bedi. Ka morago ga thello tha mohu papago bona, mafsikeng a latêla papugwe. O ilê go gotšetsêša mohu papagwe mollô. Ke polabolo ya ngwana yo a hwago ka morago ga mo motswadi wa gwe a hwilê. Le ge go ilê gwa hwa mmago bona, ngwana u šala a latêla, ba re o ilê go gotšetsêša mohu mmagwe mollô. Monna yo mogolo a hwa, ngwana o swanetšê go molatela. Maina a banenyana: Tshetha le Thoko.

10852 Di ilê ka megwere. Mona o ka hwetsana e ke go bolwabolwa ka diruiwe khamthe go bolwabolwa ka batho. Ka morago ga lehu la pupago bona, bana ba mohu a ba ka ba šala ba o kwana. Ba be ba dula ba elwa Kudu e be ba elwa ge ba nwele bjale. Bjale ka morwana ge ba nyaka go okwa goxe molebi ke many. Mmago bona o fêla a re go lebilê Ntau. Ka tsatsi le lengwe ba ilê ba pupana ka digale tša bo magagane. Banna ba ilê ba tsoya ba dulêla taba. Mmago bona o ilê a agella Tshekhetha legora, a tšwa Ntau. Bona-ng, bana ba ta ba ba bolayana, bokaone ke gove ba

924

K34/82 5152

avogane. Mmago bona o ilê a re ke nnete, a ka ba a mpo-
laêla ngwanaka. Yo mongwe le yo mongwe o swanetše
go bona mmoto wa gwe a dulê gona. Go bjale. Goria-
le ke banna. Le banna ka gobane le na le malapa a
lena. A di ilê go ya ka meedi ke tša šaka ka le-
thii. Ntau o ilê a tšwa ka moteng le mosadi wa gwe.
Moratho o ilê a šala a tšoga le mosadi wa gwe gammogô
le bommagwe.

10853 Matsolelane o ilê aga mote wa Tšhekketha. Ka mo-
rago ga mo moraka o fedile, ke moka mmagwe a thōma
go babja. Ntau o ilê a botša moratho gore re swanetše
go tšama re e kwa lehu la mohu. Ke mohu ka gobane
o wa mmōna gore a ka the ke a phela. Ba ilê ba tšwa.
Ditaola di ilê tša tiya mosadi wa Tšhekketha. Ba boya
ba anêgela mohu mmago bona. Ke lebugile go kwa
the the mpolayago. Ka morago ga matsatsi a the moka-
e ke moka a khaogana nabô.

10854 Letsatsi la thobošo. Thello the mohu the ilê the
ndiwa ga na kowa lapeng la mohu moteng wa Tšhekketha.
Le thobošo ya bana ba mohu e bile gona. Lefa la mo-
hu mmago bona: - Khomo le dipudi tše tharo. Lefa le
we ka moka le ilê la gafêlwa Tšhekketha. Lefa
le ke la go šiya ke mohu mmago ke lago. O ka no
dira ka lona ke mokhwa o khōnago. Mōthaku wa

924

5153

K34/82

mabêlê le ôna ba ilê ba mo gafêla. Karogano e ilê ya ba ya mašemo le dirapa tšea mohu. Ditšhapô bana ba mohu ba ilê ba ditopa. Mašaledi ka moka ba ilê ba a gafêla le khotswana.

10855 Mothahu wa mabêlê baredi ba mohu ba swa-wetšê go hwetsana. Goriale ke malome wa bana. Ke nnete o ya o kwala. Molaô mothahu wa mabêlê a mohu wa mosadi ke wa baredi ba mohu. Lekhotswana le ta hwetsana mašaledi. Ba ilê ba abaganya baredi ba mohu mothahu wa mabêlê. Mmago lena o hwilê, le lena le ta phumulêla megokhō ga namo. Yo mongwe le yo mongwe wa baredi o ilê a fiwa diroto tšê pedi. Mašaledi ba fa moja-lefawa lefa la mosadi. Mafello.

10856 Ramaja o ilê a tšeya Motanalo. Ba ilê ba ba le bana ba banê. Maina a bona: Kalatsane, Mamokhadi, Matheboko le Diboko. Papago bona o ilê a hwa pele ga mosadi. Bjale mmago bona o ilê a šala a tswere mote. Bana ba ngodilwe ka go latellana ga go bêtêgwa ga bona. Mothankana nka o thii, yo we leina la gwe e lego Kalatsane. Lekhotswana la bona Diboko. Lekhotswana le ilê la hwa pele ga mmagwe.

924

K34/82 5154

10857 Motanalo o ilê a latêla monna wa gwe. Mosadi o ilê a hwa a šiya bana ba bararo. Ke morago ga lehu la gwe, ba ilê ba khobakana ba bo leloko la bogadi bja mohu. Le bona batswadi ba mohu ba ilê ba ba gona. Ke ka lona letsatsi la thobošo. Ba ilê ba nyaka go bōna mong mothahu wa go šiya ke mohu wa mosadi. Ba ilê ba hwetsana dipudi tše pedi fêla. Dikhogo di be di le thaano. Khoši ya toga engwe e a šala. Goriale ke rangwane wa bana moratho wa lena o hwile, yo we a go ba a tswanetše go ja-lefa la mohu. Lehono lefa le swanetše go lewa ke matheboko ka gobane ke yēna yo we a dutšigo tulong ya mohu Diboko. Ba ilê ba mo fa lefa la mohu mmagwe. O ilê a gapa dipudi a ya natšo bogadi bja gwe. Dikhogo le tšona di'ilê tša rwadiwa. Mafello a taba.

Temana ya 7: Bana ba lekhôthwane.

10858 Batogolo, Mosadi o bēlēga bana, bana ba ba le malapa a bona. Ke gore ba gudile ba na le basadi ba bona. Baredi le bona ba bi kiwa. Le bona ba yo ba le bana ba bona magudi a bona. Mmago bona o swanetše go dula ka lapeng la morwa yo monnyana. Ke yēna yo we a swanetšego go thōkōmēla mmagwe.

924

K34/82

5155

Bana ba borwa, ba bitša mmago papaga bona makholo.
Le bana ba baredi, ba re makholo. Yêna o re ba-
togolo.

10859 Lehu a le khethe, yo mogolo o wa hwa, yo monya-
-na o wa hwa. Ge lekhôthwane le ka hwa le thešû la
ba le lapa, mogolwane wa gwe o tšeya legato. Ge le
ka šiya mosadi, mosadi yo we a na le bana, bana ba
we a ba swanêla go ja lefa la makholo wa bona. Le
ge lekhôthwane e be e le ngwanenyana, bana ba gwe
a ba swanêla go ja lefa la makholo wa bona. Ma-
bapi le baneng ba lekhôthwane la mothankana, ka
tšatš^r le lengwe ba ka fa ngwana wa gwe, the
thengwe tha diruiwa tša makholo wa gwe. Ke
ge mmago/bona a be a tswara mmatswala wa
gwe ga bofe.

10860 Moja-lefa yo mogolo wa lapa, a ka ja lefa
la mohu mmagwe. Go buima kudu gore moja-lefa
yo mogolo a je lefa la mohu mmagwe. Go bo-fefo
kudu ge lekhôthwane le ilê la hwa la šiya ba-
na. Gona o na le mantš^a a go laola mothahu. A
ka the ke a o akaretš^a a swaa, o swanetš^e go a-
baganya baratho ba gwe ka moka ga bona.
Ge ba o kwêla tšhwanu e we ilego ya šiya
ke lekhôthwane la bona bothoko, ba ka no

924

5156

K34/82

mo fa. A ba fe ngwana wa lekhòthwane, eowa ba
 fu ngwana wa maetsibulo. Papago o hwile, mothaku o
 wa mmago rena o be o lebane yêna. Lehono rena
 re go fa the. Ke thato ya rena. O swanetsê go le-
 boya the we ba mo fugo.

10861 Manyane o ilê a hwa pele ga monna wa gwe.
 Leina la monna wa gwe Theriri. Maina a bana ba
 bona: Thoko, masepa (mathepa), Motetemedi, ma-
ntšana le Mošothi. Maina a a bona a ngodilwê
 ka go latelana ka go belegiwa ga bona. Banenyana
 ba ba bedi. Maina a bona: Thoko le Mantšana.
 Mohu mmago bona, o ilê a šiya ka moka ba na le
 malapa a bona. Baredi ba be ba le magadi a bona.
 Barwa le bona ba na le busudi ba bona. Mathepa
 o ilê a tšeya mosudi ka dikhomo tša matsō a Thoko.
Motetemedi o ilê a tšeya ka tša matsō a Mantšana.
Mošothi o ilê a tšeiša ke batswadi ba gwe.

10862 Mošothi o ilê a hwa pele ga mmagwe. O ilê
 a šiya mosadi wa gwe a na le bana ba ba bedi.
 Leina la mosadi wa gwe Malotša. Maina a bana :-
Mohale le Nkotoleng. Le ge lekhòthwane le hwile, ma-
lotša a ka a ribêya moyopo wa mmatswala wa gwe.
 O ilê a no tšwêla pele le go ba tsolêla. Betsi ba ba
 bedi ba ilê ba ribêya moyopo ya bona. Manyane le

924

K34/82

5157

monna ke ge ba yudilê. Ba be ba fepiwa ke mosadi wa mohu mōšōthi. Ka morago ga dilemō tše pedi ke moka Manyane a latêla morwa wa gwe.

10863 Pele ga lehu la manyane. O ilê a fa mohale pudi ya tshadi. Leina la pudi e be ba re ke šukedi. A a ka a mo fa ka thephiring, o ilê a mo fa pele ga barwa gammōgō le monna wa gwe. Thoko le yêna a be a le gona. Le ya bōna bana baka, bo ēpa bo dutsi. Ge nkare le šale le fê ngwana yo wa mohu moratho wa lena, le ka the ke la mo fa. Ke ngwana wa ngwanaka. Ke mo fa pudi. Pudi e we leina la yōna ke šukedi. Ke moka ke feditše. Ba ilê ba palakana. Ka morago ga matsatsi a the makae ke moka a napa u hwa.

10864 Mediro ya Therivi le mohu mosadi wa gwe. Monna e be e le ngaka. Mohu mosadi wa gwe e be e le ngaka ya go alafa malopō. Khomo e la ~~baba~~ batswadi ba go mo šimula ka yōna, e ilê ya lefa molato wa bolwetš. Bja gwe bja mo a ta hwetsana bongaka. O ilê a šiya thoto ya dipudi. Dikhomo di ilê tša hwa tše ma- afa a bongaka bja gwe. Ka šakeng go be go no ša- la khomo ka e thii. Dipudi di be di le le^{so}me di nugo le dipudi tše thero.

924

K34/82 5158

10865 Morero wa moja - lefa la mohu wa moradi. Ke ka lona le-tšatsi la thobošo. Papago bona o ilê a re, moja-lefa o hwile, moratho wa gwe o bogadi bja gwe. thoto ka moka ya go šiya ke mohu mmago bona, e swanetše go abaganya bana ba mohu. Ke laka le we lentsu. Goriale ke papago bana. Rungwane wa bana o ilê a re, mohu a hwa, o šile bana. O ilê a re go bolubola ka mokhwa o we ke moka a homola. Ba ilê ba nyaka gore a feletše polabolo ya gwe. O ilê a re, ngwana wa mohu o swanetše go hwetsana moabe wa mohu papagwe. Ba ilê ba mo fetola ka gore e we ke tuba theko. Ngwana wa mohu o ša ja tša lupa la mmagwe. Ba ilê ba dimellana le lentsu la papago bana. Lefa le ilê la abaganya bana ba mohu. Khomo e ilê ya feta le Motetemedi. Mabapi le dipudi, ba ilê ba mo fa dipudi tše nnê. Ntabe ya dipudi ba di fa Mathepa. Thoko o ilê a fiwa pudi. Mantšana o ilê a fiwa dipudi tše pedi.

10866 Mathepa o nyaka go tšeba ka pudi e le šukedi. Pudi e be e na le diputšanyana tše pedi. Pudi a ya swanêlu go fiwa Mohale, rena bana ba mohu re le gona. Papago bona o ilê a re, lentsu la mohu a le nyatsiwi. Mohu mma a be a fapane thôgô, the we a go ba a the bolubola a be a the

the t̄ebe. Motho a fiwa o fiwile. Rena re ka t̄he ke va khōna go amoga. Le gona a lutha, o file ngwana wa mohu moratho wa go. Mohale o ilé a feta le pudi ya go fiwa ke mohu makholo wa gwe. Mafello a taba.

10867 Makhonyo o ilé a hwéla ke monna wa gwe. Leina la mohu monna wa gwe Maketeka. Mothologudi o ilé a šala a tswere mot̄e wa mohu monna wa gwe. O ilé a šiya moradi a na le bana be bararo. Maina a bona a t̄a ngodiwa ka go latelana ga go belegiwa ga bona. Maina a bona ke a:- Makedi, Digoba le mamogōši. Lekhōthwane la bona ke ngwanenyanana. Mmogwe a be a mo nyaka kudu ka goba-ne ke wa bo fetsane.

10868 Ba ilé ba šimula Mamogōši ka khomoya tshadi. Makhonyo o ilé a dula le moredi wa gwe bogadi. Moluto keng o t̄ogéla wa go mot̄e, o dula bogadi bja ngwana. Phetolo. A be a re barwa ba ku a ba ntware ga bot̄e. Barsadi ba bona be nkona le met̄i a malapō. Re t̄a re ke dipitsi, ge re bōna mubala. Leina la mmatswula wa Mamogōši e be e le matshikhidi. O ilé a t̄apana le makhonyo.

924

5160

K34/82

Banna ba ilé ba bona makhonyo phiso. Ba mmotša gore le wena o na le betsi ba go. Ka baka le we, o swanetše go boela moteng wa go. O ilé a boela moteng wa gwe.

10869 Mamogosi o ilé a hwa pele ga mmagwe. Boloji bo ilé bja tšena ka gare ga bakhonyana le bagogadi. Mmago mohu o ilé a ntšha khomo, a re onyaka go ta o kwa thehu tha mohu moredi wa gwe. Ba ilé ba rekiša khomo, ba tšwa, ba ya go tšama ba o kwa thehu tha mohu. Ditaola di ilé tša tiya moyadikane wa mohu. Molato o ilé wa ba gona. Makhonyana o ilé a lefa mohu ka lesome la dikhomo. Batswadi ba moloi ba ilé ba gana go lefa molato. Dikhomo di ilé tšaya ga batswadi ba mohu go nyaka mosadi wa the bula-nto. Ba ilé ba amogela dikhomo.

10870 Lehu la makhonyo. Ka morago ga dilemo tše pedi ge moredi wa gwe a hwilé, ke moka le yēna a hwa. Bja le ka morago ga thello tha mohu, ba vèra ka moja-lefa wa lefa la mmago bona. Moja-lefa o hwilé pele ga mmagwe. Taba a e ke e thoka difotê. Monna yo Kekela-thoko o ilé a ntšha lu gwe lentšū. Mong leina la gwe e be e le mapurukhwe. La Kekela-thoko ke la dikwero. Ka go-

924

K34/82

5161

-bane banna mo ba bolabola, yéna o no tšwela theko. Mo ba mo gametsä, o fela a re ke la khorong. O ilê a re, moja-lefa o hwilê empa o 'siile banna. Le a mo tšeba. La the ke la šala mantšu a gwe morago. O ilê a re a go na taba ke la khorong e le šadiwi morago.

10871 Khoši ya tšoga, nngwe e a šala. Le a bōna mantšu a Kekela-theko re swanetše go a tšogela ka mabaka. Mabaka a gona ke a fe. Bana ba we ba mohu mamogōši, ba ka the ke ba khōne go ja lefa la mohu makholo wa bona, bana ba mohu ba dutši ba le gona. Taba ya bo bedi ke baswa. Ke bona ba we ba swanetšego go tšiša dikhomo mo. Re di hwile ba bina tšou. Ba ilê ba abaganya bana ba mohu mothahu. Diruiwa e be e le dipudi tše thoro. Pudi ya borara e ilê ya bolaiwa.

10872 Mothahu wa mabêlé le dithapō tša dibjana gammōgō le mašemo le dirapa. Mohu o na le mammuwi wa gwe. Dithapō tša dibjana, di ilê tša fiwa mammuwi wa dikhomo. Mašaledi a ilê a abaganywa bana ba mohu. Mabêlé a ilê a abaganywa bana ba mohu. Mašemo le dirapa ba ilê ba abagana. Mufello a taba.

924

K34/82

5162

10873 Moja-lefa yo mogolo mo a ka hwa a šiya bana. Mona ve hwetsana phapano le moja-lefa wa lekhôthwane. Ngwana wa lekhôthwane mo a ka hwa a šiya bana, bana ba gwe a baji lefa la go šiya ke makholo wa bona. Ke bana ba mohu ba we ba swanetsêgo go ja lefa la mohu mmago bona. Khanthe moja-lefa yo mogolo mo a ka hwa a šiya bana, ngwana wa gwe yo mogolo o swanetsê go dula tulony ya mohu papagwe. Ke ge a ka the ke a ja lefa la makholo wa gwe, bo ja-lefa a bo mo tōgele. Ngwana wa lekhôthwane ke molata. Ke ngwana monyane a llele bogōši, o lēla go tumu. Ge e le bogōši bona le malapa a magolo. Malapa a magolo ke a bana ba maetsibulo. Ngwana wa maetsibulo wa moja-lefa yo mogolo, a ba mothaetsê mothahung wa mohu makholo wa gwe. Ba no fēla bu mo fa. Ba re ke moube wa mohu mogolo wa rena.

10874 Maphefo o ilé a hwa a šiya bana ba banê. Maina a bona a tū ngodiwa ka go thutamana ga bona. Ke ōna maina a bona a :- Matshubeng, Mmolawa, Rubu le matebe. Ke buthankana ba bu bedi le banenyana bu bu bedi. Maina a banyanana ke a :- Mmolawa le matebe. Matebe ke lona lekhôthwane. O ilé a hwa a le bogadi bja gwe.

O ilê a hwa pele ga mmagwe, a šiya bana ba bararo. Ka morago ga dilemo di tše di kwe, gwa hwa matšhubeng. O ilê a hwa pele ga mmagwe. O ilê a šiya mosadi wa gwe a na le bana ba ba bedi. Ngwana wa gwe wa matsibulo Maitšeny. Ke ngwana wa ma-thankana.

10875 Mmago bona o ilê a šala a latela bana ^{ba} gwe. O ilê a šala a latela bahu bana ba gwe^ê ka morago ga dilemo tše tharo. O ilê a šiya mothahu wa dipudi. O ilê a o hwetsana ka maata a gwe a mabêlê. O ilê a šiya lesome la dipudi le nago le dipudi tše pedi. Movero wa bona wa mothahu wa mahu. Ba hwetsana gore yo we a go ba a lebane ke mothahu o hwilê. Le ge a šiile bana bogadi'bjagwe, bana ba we a ba swanêla go ja lefa la mohu makhola wa bona.

10876 Rabu o ilê a bu moja-lefa la mohu mmagwe. Bjale ke mang yo we a swanetsêgo go ja lefa la mohu. Rabu ke yêna yo we a ilego go bôna letsatsi ka morago la bôna ke mohu wa lekhôthwane. Ka bakale we ke yêna yo we a swanetsêgo go ja thoto. Ba ilê ba tšeyu dipudi tše pedi ba di fa mmolawa. Lesome la tšona ya bu tše moja-lefa. Rabu o ilê a fa maitšeny dipudi tše nê. Ke ngwana

wa mogolo wa ka. Ke ôna moabe wa mohu papago
 O dišê, o ta tswala wa dira ka ôna the we o the
 nyakago. Ke thato ya Rabu, mo la a no mo kona,
 molato o be o the gona mafello.

Temana ya 8: moja-lefa wa lekhôthwane

la mosetsana,

10877 Lekhôthwane la mosadi e ka ba la ngwanenya-
 na. Bjale ka ge go ngodilwê kae le kae gore moja-
 lefa wa thoto ya mosadi ke lekhôthwane. Bjale lekhô-
 thwane la ngwanenyanana, go bama kudu go tšeya
 mothahu wa mohu mmagwe. Ke ge mohu a ilê
 a šiya mothahu o montšî. Ge go no ba bana ba
 banenyanana fêla, gona a ka no o tšeya. A swa-
 nêla go tšeya mosadi ka ôna aowa o swane-
 tšê go no o šumiša ka mokhwa o we a ka khô-
 nago.

10878 "Tšhwene tšogô e tiêla ga gabô yôna"
 Ge lekhôthwane la mosetsana le na le dikhaitšê-
 di, a ka fa yo mongwe wa dikhaitšêdi, yo we
 a gogêlanago naê môya. A mo fe gore a dijê
 ka le-gano, aowa o mo fêla gore a tšee mosadi
 ka tšona. Mosadi yo o ta ba mogadibô wa lekhôthwa-
 ne. Ge a êtêla ga gabô, o si . . . tšê go be-

ya t̄haana goba t̄herotwana ka lapeng la gwe. Ke moka ke lapa la gwe. Ge a ka ba le morwa, o swanets̄e go t̄šeya mosadi gona. Ke yēna molaudi wa lapa lewe ka gobane o t̄šerwe ka thoto ya gwe.

10879 Motšhekhi o ilē a šiya bone ba bararo. Maina a bona ke a: Phirima, Bafedile le Nyole. Maina a a bona, a nyodilwe ka go t̄hatamuna ka go bēlēga ga bona. Mmagō bona e be e le mmupi wa dipitš̄a. Dipitš̄a e be di rekiwa ka mabēlē. Batho a ba ke ba e ba bahomagadi ka moka. Ba we ba t̄hokago mabēlē, ba be ba eya ba reka. Bjale di reka mabēlē a be a di boloka. Ka moragō ba bōna a reka dikhomō bjale ka banna. O ilē a hwa a šiya thoto e ntš̄i.

10880 Papago bona o ilē a hwa bana ba gwe e t̄hale ba bannyana. O ilē a šiya dikhomō t̄še thoro t̄ša maata a gwe. Di ilē t̄ša aana morwa wa gwe Phirima. O ilē a di hwets̄ana ka modiro wa go loya dišego. Moja-lefa a ka a t̄šeya mosadi ka t̄šona. O ilē a t̄šeya basadi ba ba bedi ka dikhomō t̄ša matš̄o a dikhants̄edi. Mmago bona o ilē a hwa Bafedile a le bogadi. Nyole a be a t̄hešu a bikiwē. Go nyadiwa gona a be

924

5166

K34/82

a nyadiwile. Dikhomo tša go mo nyala, di bile di gatile khoro di fetile. Di ilê go nyala mosadi wa Phirima wa bo bedi.

10881 Thoto ya mohu motšhahi. Ka morago ga thello tša lehu la gwe, ba ilê ba khobakana. Batswadi ba mohu ba ilê ba ba gona. Pele ga govera ka lefa, ba ilê ba nyaka go bōna thoto ya mohu. Dikhomo e be di ntabe, bjale ba ilê ba thoboša bama ba mohu ka e nywe. Bjale ka šaheng ke dikhomo tše tšhaano. Dipudi ke lesome lu tšona di nago le dipudi tše ntabe. Ke moka ke ōna mothahu wa maata a mohu. O di tšebe Phirima gore mothahu wa mohu wa mosadi ke wa lekhōthwane. O ilê a dumêla. Ke khopêla gore Bafedile a fiwê khomo le dipudi. Ba ilê ba mo fa khomo le dipudi tše tšhaano. Nyole o ilê a ya le thoto ya go šiya ke mohu mmagwe bogadi.

10882 Dikhomo di ilê tša tswalla. Monna wa Nyole e be e le muselo. Monna o na le lešaka empa ka gare ga lešaka ke dikhomo tša mosadi. Di laola ke yēna mosadi. Monna a di laole. Maselo a be a na le busudi ba ba bedi. Nyole e be e le yēna mosadi wa n̄to ya bo bedi.

924

K34/82

5167

10883 Kwano a ya ka ya ba gona magareng a muselo le Nyole. Pôô a di be pedi moteng. Goriale ke monna. Mosadi a be a t̄ha dumele ge monna wa gwe a šumiša dikhomo. Tša lema tšhemo ya gwe le ya mogadikane, ke moka o re a di panollwê. Ge monna a dira ka khane, ke moka dikhomo di gana go panyiwa. Makemane e ilê ya fagola Mpenya. Ke ge e gana go panyiwa. O ilê a tšama a okwa molato wa dikhomo. Ditaola di ilê tša mmotša gore mong wa dikhomo o wa gana. Ke yêna yo we a dirago gore di be le mokhwa. Monna o ilê a goma a ya a botša mosadi wa gwe. O ilê a mmotše gore ke go butšitšê. O wa bôna mosadi le hono ke t̄a šika le t̄helêpê mašemony, khomo e e ganago ke t̄a e bolaya. O ilê a mo fetola ka gore ge e le tša matsô a baredi ba go, o t̄a bolaya. Tšê ka o ka t̄he ke wa bolaya.

10884 Theroba gôdimu ya Nyole. Monna o ilê a t̄hoya mosadi. O ya bôna mosadi, ka moswana di t̄a ja nna. Di ka go ju mo o t̄hu t̄hepele ku molatô waka ke gobane dikhomo ke tša ka. Monna o ilê a t̄hwa a e lwa le mosadi wa gwe. Ge banna ba nyaka go kwa molato wa bonu, ba hwetsšene gore molato ke wa dikhomo. Dikhomo di swanetšê go fedišwa, ka nte le mo we kwano e ka t̄he be yona mu-

gareng a rena. Yo mongwe o swanetše go lopa ka thōgō. Ka nnete taba e buima. Dikhomo ke batho, mo mong wa yona a bolabola, di swanetše go mo kwa.

10885 O swanetše go bōna gore o ka dirang ka dikhomo. Goriule ke banna ba botša mosadi yo we mong wa dikhomo. O ilé a ya a bolabola le khaitšedi ya gwe. Nna a ke nu bo dulo bogadi bjaka ka baka la dikhomo tše la tša mohu mma. Bjale a ke tebe gore nka dirang ka tšona. Khaitšedi ya gwe o ilé a bitša banna ba bagolo. O ilé a laudišetša banna ka mokhwa o a ilego a laudiša ka gona. Banna ba ilé bare, ke nnete kwano e ka the keya ba gona.

10886 Mammuwi wa dikhomo tša matšo a Nyole ke mang. Phirima o ilé a ba botša. Mammuwi wa dikhomo tša Nyole, ke matule. Bo kaone ke go gafela mammuwi wa ~~dikhomo~~ dikhomo. Yêna le mo a ilé a di ja a na taba. Molato wa gwe ke gammêlêgêla mosadi. Phirima o ilé are di kwa ke wena mong wa dikhomo. Mong wa dikhomo o ilé are, mo we a ke le-kwe. Bjale o bōna gore o ta dira bjany. Ke nyuka go tšeya mosadi ka tšona. Mosadi yo we e tu bu wa mang. Ke waka. Goriule ke mong wa dikhomo.

924

K34/82

5169

O ya bôna, o mosadi, o gudile, poêla moragô a e
 thale gona. Theema the; "merifi a e khurumetsa-
 ne?" Bjale o reny ga na mo we.

10887 O ilê a tšeya mosadi ka dikhomo tša go šiya ke
 mohu mmagwe. Ka morago ga theema the tha ka gôdi-
 mu, a ba botša gore mosadi a ka the ke a dula le
 nna bogadi bjaka ka gobane nwa ya ka le monna wa
 ka e ka the ke ya fêla. Ke mosadi wa khaitšedi yaka
 mo a tha mo nyake, a na taba. Mosadi a ke a e ba
 legakwa. Dipôo di ta mo mômamôna, a ba le bana.
 Bana ba we ba ta uana ka mothopô wa batswadi
 baka. Aowaa e we ke tuba ka gobane a wa tša
 dikhomo le naga. O ilê a diru bjale, a tšeya mos-
 adi ka mothaku wa mohu mmagwe. O ilê a mo gafeela
 Phirima. Phirima o ilê a pura kobô e ntswa. Ga go mo
 tho yo a ka nyenyugo kobo e ntswa.

10888 Phirima o ilê ke a lebella, a bôna letswela le
 tha e meletšê. Ke mosadi waka. Khaitšedi ya gwe are
 tšê di tšhweu. Mmôna theswa tha mabala, a thanogê-
 gêta la khologolo. Ke gore mosadi yo we o ilê a
 ba mamoratwe. Leina la gwe Matšhwene. Bagadi-
 kane bare, ke malibekwane wa tšhwene, ke reny ka
 bitša rotwê a diêga. Ka moka ga tšona tšê we
 a di na thelo ke gona mo tšê o wuyilewê. Nyole o ilê

924

K34/82

5170

a ba le malapa a mabedi. Lapa la matule ke la gwe ka gobane o tšerwe ka dikhomo tša matšo a gwe. Kwano e ilé ya ba gona magareng a gwe le maselo. Mašuledi a dikhomo tša mo a nyala mosadi, o ilé a di gafeela lapa la Matšhwene. Di ta mo thusa bakeng tša di tala le tše dingwe. Fela tšona ke tšaka. Ke nora gore ge e ngwe e ka hwa, e ta lewêla ka la-peng la gwe. mafello a tuba.

10889 Moibudi o ilé a hwêla ke monna wa gwe. Le-ina la mohu monna wa gwe makatika. O ilé a šiya mosadi wa gwe a na le bana ba ba phe-thago menwana mmedi. Maima a bona a ta ngwadi-wa ka go thātamana ga go bêlegu ga bona: Tailo, Ntopa, Mankoba, Mošilo, Mamoloti, Mudibi, Lesibe le Maite. Maite o ilé a hwa ka morago ga mohu papagwe.

10890 Mořhologadi o ilé a šala a lema tšhemo ya merepa. Mašemo a gwe o ilé a gaša mabêlé. Therapa tša merepa o ilé a the gudisa bjale ka tšhemo. Batho ba nyaka merepa kudu. Ba rwala mabêlé ka dibjana ba e ya ba véka merepa. Ge o e tšwu o rwele mabêlé ka tšerotwana, le yōna merepa o tšutsu tšerotwana. Ke yōna thekišo ya merepa. O

924

K34/82 5171

ilê a tšutsu tšesego ka mabêlé a go rêka merepa.
Ba-didi ba ilê ba ta ba reka mabêlé. Ka mabêlé a
merepa a rêka dipudi tše pedi tša ditshadi.

10881 Moibudi a ka a boeletšä go buna merepa ya
gwe. Ba ilê mo ba yo lema tšhelemo tša bo bedi ke
moka a napa a hwa. Ba ilê ba tšeya bothola ba be-
ya. Merepa e la, e be e mo tšholla gore a ka tše ke
a phela. Ge o ka lema tšhemo, mabêlé a butšwa
ka buntšoi, mong wa tšhemo a hwa, ba bolabola ka
bjona bothôla. Ke gore a be a mo tšholla gore a ka
tše ke a phela. Tšogelang bothola, motho a hwa o hwi-
lê, o swanetsê go bulukiwa. Ke moka ba ya ba bo-
loku mohu.

10892 Khôši ya tšoya 'ngwe e a šala. Kamorugo ya tše-
llo tša mohu, ba ilê ba khobakana. Tailo o ilê a be-
iwa bja-lefa. O wa bôna papugo le mmago ba hwilê
ba šile bana. Lehono o di tšebe gore ke wena moyolo wa
bona. O bile o papugo bona. O ba tswere bjule ka
ge bahu batswadi ba lena. Le a bôna bana, batswa-
di ba lena ba ilê kidi. Le a tšeba gore motho a ya ki-
di a boe. Lehono papugo lena ke yêna moyolo wa le-
na. Le mo tšhompê, le yêna o ta khôna go le tswara
ka diatš tše pedi. Mubupi le moja-lefa yo moyolo go
ledilê, bjule re swanetsê go bôna ka moja-lefa la

924

K34/82 5172

mohu wa mosadi. Lekhōthwane e be e le maite bjale o
hvilê. Di a kwala. Fêla bare khoši ya toya nngwe e a
šula. Mogolwane wa mohu ke mang. Mogolwane wa mo-
hu ke Lesibe. Ba ilê ba ve ke yêna yo we a swane-
tšego go dula tulony ya mohu lekhōthwane la bona.

10893 Mothahu o ilê wa gufeelwa Lesibe. Ka mora-
gō ya mo ba o kwane gore moyolwane o swantsê
go dula tulony ya mohu moratho wa gwe, ba nyaka
go bōna mothahu wa mohu. Pudi e nngwe e be e tswē-
tšē diputšanyana tšē pedi. E nngwe e tswētšē putšanya-
na ka e thii. Ka moka ya tšona di be di le thano.
Lesibe o ilê a tšeya mothahu wa mohu mmaqwe a
ya naō boyadi.

10894 Dipudi a di dišeye. Ka baka le we di a tswē-
nya. Pudi a e na le yora. Ka baka le we ke peêba.
Di ilê tša tswalla. Bjale mosadi a kua batho ba
lla ka tšona. Ke ba we mašemo a bona a geletšwe-
go, ba nō lla ka tšona. O ilê a rēka dikhomo tšē
pedi ka dipudi. Dikhomo tšē we e be e le ditshadi.
O ilê a khutsā go ruyiwa ke batho. Dikhomo di
ilê tša tswalla tša ba tša di ya lesome la dikhomo
di nayo le khomo tšē tharo. Mosadi o wa ve golêla
yoviale ke ba boyadi. Lesibe o ilê a botšā monna
wa gwe gore o nyaka go tšeya mosadi ka tšona.

924

K34/82 5173

Ba ilê ba kwana. Dikhaitsedi di ilê tša o kwe ka bopudi tša tšela.

10895 Lesibe o ilê a bitšwa ke Tailo. Tailo o ilê a thōma a khobukunya baratho ba gwe ka moka ka nte le Lesibe. O ilê a ba botšwa ka mantšū a bo-pudi ya tšela. Ba ilê ba re no diya mapoto, o mmitšē. Rena re taṭa fêla re fa no diya tšē nkego a ru di kwa. O ilê a dira bjule. O ilê a bitšwa. O ilê a ya le monna wa gwe. Ka lona letsatsi le we, moja-lefa o ilê a bolaya kolobe e kholo. Ke le bitšwa gore le tšete le khopele mabi. Bana ba monna ba ngathagana thōyō ya tšie. Ba ilê ba leboga. Dijō di ilê tša apeiwa. Ka morugō ga mo ba ilê tša goja le nama, ke moka a bulêla bjula.

10896 A re june, a še tsolony. Goriade ke Ntopa. Ba ilê ba re o kwe bjula. Khanthe a o kwe bjula ke go na a thomišē. Ka morugo ga a re june, a thōma koša. O ilê a e thōma ka mokhwa o: Mpja tšhweu ya bo lesibe, o tšhe iše mmala le naga. Ke moka ba nape ba thōma go epella. Khanthe mony ko-šū bare: Mpja tšhweu ya bo lesibe, mpja tšhweu laṭha bo khōthō, o tšhe iše mmala le naga. Lesibe o ilê a thōma go lla. Ke be le mpitšwa go tšilo nkubêla. Tailo o ilê a tsware le khōthwane ke

924

K34/82

5174

theata. O ilê a t̄êna nuê ka nt̄ong. Ntopa o wa ga-
fa, wa t̄he ke ^{wa} ~~ya~~ élêlana nuê. O ra gore o ka no dira
taba ka nt̄e le go mpots̄a. O ilê a mo fa pits̄ana ya
bjala. Bits̄a monna wa go le nwe. O ilê a bits̄a monna
ke moka a mo soma bjala. Ba ilê ba nwa.

10897 Lesibe le monna ba ilê ba bolabolu. Ka mora-
-go ya mo ba fedit̄se yo nwa bjala ke moka ba la-
-êa ba boêla gwe ya bonu. Numa o ilê a mo fa.
O di bone mogats̄aka. Ba be ba mpits̄ets̄a taba e la
ka go go bot̄sa gore ke nyaka go t̄s̄eya mosudi. Nna ke
ilê ka no mahala mo ke bôna o lla. Ke ilê ka ga-
kanega ka baka la gore e be ke t̄ha t̄ebe gore o
llêlang. Banna le di t̄uêla, a le t̄halet̄s̄e. Nna ke
di kwilê. Bjale go buima gore ke t̄s̄ee mosudi waka
ka dikhomo t̄s̄e. Bokwane ke go t̄s̄eis̄a yo mongwe
wa dikhats̄edi t̄s̄a ka. Di t̄eba ke wena mogats̄aka.
goriale ke ^{monna} ~~monna~~.

10898 Lesibe o ilê a t̄s̄eis̄a mosilo. Monna o ilê
a fetola mosudi wa gwe, a re di t̄eba ke we-
-na mogats̄aka. Ka baka la gore le nawana le
ya mot̄eng, leya ka le ngwe. Dikhomo ke t̄s̄a ma-
ata a mohummago bona. Ka baka le we ke
t̄wanêlô gore o dire ka mokhwa o we khopolo
ya go e go bot̄sang ka gona. O ilê a t̄s̄eya

924

K34/82 5175

Mapule. O ilê a mo gafeela khaitšedi ya gwe
mōsilo. O ilê a dula le mosadi. Molato wa go iša-
mmala le naga wa fela. mafello a taba.

10899 Ka morago ga thello tha lehu la Madipola, ba
ilê ba khobakane bana ba komane. Le batswadi ba
mohu ba ilê ba ba yona. Mohu o ilê a šiya thoto-
e ntši ka gobane e be e le ngaka. Maina a ba-
na ba gwe ke a: Tšhekketha, Mafsikeny, Motšo-
pi le Motšatsi. Bana ba ba ditšhswana, ba ngodi-
lwê ka go thutamane ga go belegiwa ga bona.
Bongaka bja gwe o ilê a tšwa na bjo go batswadi
ba gwe. Methahu ya go šiya ke mohu ke e: 8
ya dikhomo, 6 ya dipudi, 4 ya dinku le 2 ya dipokolo.
Re e bone methahu bjale re swanetše go dula
fathe. Ba ilê ba boêla ba dula fathe.

10900 Movero e wa moji wa lefa la mohu wa mosadi.
Mohu o šilê bana ba banê. Lekhōthwane le bona
ke motšatsi. Lefa le le lebane yêna. Di ya o kwa-
la bjale lefa ke le lentši, a la swanêla go tšeya
ke ngwana wa nywanenyana ka moka ga lona.
Bjale le bōna gore le swanetše go dirwa bjang. Go
kaonê gore a fiwê dikhomo tše pedi. mašaledi a
tšona a abaganwe bana ba mohu. Ba bungwe

924

K34/82 5176

ba ilê ba leka go ganetsa. Morwa wa mohuyō mogolo, o ilê a re ke tswanêlō gore kabuganyo e begone. A ka the ke a rwala mothahu wa mmago rena, a yo o ja bogadi bja gwe le monna wa gwe, rena bana ba mohu re dutši re le gone.

10901 Ba ilê ba abuganya bana ba mohu. Ke nnete mothahu ke o montši. Ba ilê ba kwena ka gore o abuganywe bana ba mohu. Motsutši ba ilê ba mo fa dikhomo tše pedi, dipudi tše pedi. Motsopi o ilê a fiwa dipudi tše pedi. Mafsikeng o ilê a fiwa dikhomo tše nnè le pedi ka e thii. Mogolo wa bona a hwetsana dikhomo tše pedi le dinku tše nnè. Pudi e ilê ya bolaiwa, ya lewa ke khoba. Dipokolo di swanetše go dula le yēna moja-lefa yo mogolo. Bana ba tša no di šumiša. Ke moka taba ya bona ya fela e tša mo we. mafellō.

Temana ya 9: Moopa...

10902 Moradi mo a ka hwa a šiya lefeela. Lefeela le we go bolwabolwa ka bana. Bjale moradi wa go the be le bana, o bitšwa moopa. Le ge a ilê a bēlega bana, bana ba gwe ba hwa e thule ba bannyana e ka no ba moopa ka gobane a na ngwana yo we a mo šilego. Dikameng tša basuti o wa tēna ka gobane le yēna

124

924

K34/82 5177

o di bugile. O no ba le madimabe fêla. Mong moopa ke moradi yo we letsûtsi ka le thii a thešugo a boga dikoma tša basadi. Dikoma tša basadi go bolwabolwa ka go bêtêga.

10903 Polabolo ya lefeela ya mathatswa dirope go ba dikhwele. Ke polabolo feela ka gobane e šu e ke e direga. Go bolabola ba no e bolabola. Kudu ke polabolo e e šumišago ke bathoka (makwapa). Bona ba e šumiša. Ke ge monna a ilê a tšeya moradi, ke moka moradi a ta a ba moopa. Go na ba swanetše go tšeya moratho wa moradi wa gwe. Ke yēna yo we a yo thatswago dikhwele tša mogolo. Lefa ka moka la mogolo le swanetše go ba la yēna moradi yo we wa go thatswa dikhwele. Ke yēna yo we a swanetšego go šala a dutši ka ntong ya moku mogolo wa gwe.

10904 Moradi wa the bula-nto. ~~Yena~~ Ke polabolo e e diregago. The bula-nto, a še the moradi wa moopa fêla a waa le ge moradi a ka hwa a šiya bana. Monna o swanetše go tšeya moradi wa mmula-nto. Le ge moradi a ka hwa a le moopa, o swanetše go tšeya moradi wa mmula-nto.

924

K34/82 5178

10905 Pego ya lehu la moradi. Rena ka mono a ra di-
ša. Go bigiwa batswadi ba mohu. Batswadi ba swa-
netšē go boloka mohu. Pego e ya go the dišē ke ya
molomo fēla. Bjala bja diphiri a gona taba e e bo-
lwabolwago. Ka morago ga go fala khoko, ke moka
ba lla lehu la mohu. Taba e gona bjaleng bja go-
tšōa thetšhila. Batswadi ba mohu, ba bigiwa ke
bakhonyana bjala bja go tšōa thetšhila. Ba ba bo-
tšā mo go eniwa mmela le ge ba riteletšā. Ge ba
tibile letšatšī la go riteletšā ke moka ba ta teba
letšatšī la go tšōa thetšhila. Ka morago ga mo ba
tušitšē thetšhila, bakhonyana ba swanetšē go bega
ba ga makholo wa bona lehu la moradi wa bona ka
pudi goba khomo. Ba išā dibjuna tšā mohu go ba-
tswadi ka the ruiwa the we ba nego na tho. Ke tšhu-
pō ya gore makhonyana o tu nyake moradi wa the bu-
lu-nto.

10906 Khomo ya go pepudiwa. Ka morago ga letšatšī
la thobošo, bakhonyana ba swanetšē go šela ba vera
ka moradi wa the bula-nto. Ge phapano e ilē ya
the be gona magure^{ng} a bakhonyana le ba ga makho-
lo, ba swanetšē go ntšha khomo ya go nyuka the
bula-nto. Ge ba ilē ba the ndišane lehu ka mo-
laō, tšela ya go nyake moradi wa the bula-nto e
e gona. Ka baka la go the ndišane ga botē, ba-

924

K34/82

5179

tswadi ba mohu, bana le maata a go tšeya ditšhapô tša mohu ngwana, wa bona. Go the ndišane ga botšehung la mohu, ke go gopolêlana boloi. Ka baka le we ba ka the^{ke} ba khôna go fa mokhonyana wa bona mosadi wa the bula-ntoi.

10907 Thoto ya go -šiya ke mohu wa moopa. Go ngodilwe kae le kae, gore mosadi o hwetsana lefa ka mokhwa many. Thoto ku moka e we a ilego a fiwa ke batswadi, ba na le maata a go e tšeya. Le ya maata a mong mosadi. Ya maata a mong mosadi ke ya ge a ilê a tšwa le bongaku ga gabô. Ka gobane o ilê alufiša ke beng batswadi. Ka baka le we ke lefa le a filego ke batswadi ba gwe. Thoto tšewe a ilego a fiwa ke ba bogadi bja gwe, a bafma maata natšô. Le ôna mašemo le dirapa tšewe tša go ba di limiwa ke mohu, a ba na maata natšô ka gobane a filê ke ba bogadi bja gwe.

10908 Mokhonyana o swanetsê go šupa ba ga makholo thoto ya mohu ngwana wa bona. Taba e tšefa e tha fiša, ya fola e ya tswenye. Ka morago ga mo ba bulukile mohu, o swanetsê go ba šupa thoto ya mohu ngwana wa bona. Ba e bone, ke moka ba ta no e toyêla go na matsoyony ga mokhonyana wa bona. Ba ta e bona ke morago ga letšutsi lu thobošô. Ke

924

K34/82

5180

letsatsi la go phula khudu ka mpeng.

10909 Ka mabêlê mosadi o hwetsana lefa. O re go bikiwa ke moka ba bogadi ba mo fa tshemo. Tshemo a e limiwi ka mathô aowaa e limiwa ka matsogo ka letsêpe. Letsêpe le a rekiwa, moreki wa letsêpe ke monna. Ke yêna yo we a swanetsêgo go mo thwella letsêpe. Ke gone mosadi a ta go go khôna go sumisa letsêpe. Ka molaô thoto ya go rekiwa ka mabêlê a maata a mosadi, a be a swanetsê go ba a mokhonyana. Batswadi ba na le maata a go tsêya thoto ya go rekiwa ka mabêlê a maata a mohu ngwana wa bona. Ba re ke thoto ya ngwana wa rena. Ke mang yo we a ta tsalago a e ja. Gantsi bokhonyana a ba ke ba phikhisana le ba ya makholo wa bona. Ba no ba supa ke moka ba lebella gore ba ta dira bjang ka thoto.

10910 Nkwane o ilê a tsêya mokhopolodi. Go kwala gore o ilê a ba le mpa e thule kharebe. Mmagwe o ilê a tshaba leepuna, ke moka a ^{ntsha} mpa ya moredie. Monna o ilê a beka mosadi wa gwe. Khate e be ba guthunywa ke nyaka. Ke gore monna a beka mosadi, a be a tha robale nuê, pele ga gore nyaka e ba guthuntshê. Monna wa nyaka o ilê a re, ditaola tra ka di re mosadi o swete madi a mmele. Goswa madi a mmele ke

924

K34/82 5181

gore o ntshetsē mpa. Monna wa ngaka o ilê a ba gathanya. Monna o ilê a leka ka maata go a-lafisa mosadi empa o ilê a pallwa. O ilê a no hwa e le moopa.

10911 The thare the gola ka di'thabi. Ge e le motho o gola ka bana. monna o tšeya mosadi, a dirêla gore a tše a hwetsane bana. Ka baka la boopa bja mosadi wa gwe, o ilê a tšeya mosadi wa bo bedi khorong e šele. Leina la mosadi wa bo bedi Dikompule. Yêna o ilê a tswara bana. Pêlo ya monna e ilê ya thaba. Mosadi wa ntšo e kholo o ilê a napa a hwa e le moopa.

10912 Mosadi lwa moopa ke mmôšana. Ke mmôšana ka gobane mabêlê a we a bunnego, a na moji. Lapeng la mmôšana tala a e tšene. O ilê a šiya dipudi tše thaano tša go rekiwa ka mabêlê le khomo ka e thii. Khomo o ilê a e reka ka dipudi tša go rekiwa ka mabêlê. Ke ôna mothahu wa go šiya ke mohu. Nkwane o ilê a šupa butswadi ba mohu mothahu wa go šiya ke mohu moredi wa bona. Ba ilê bave di'ta boniwa ka morugo ga thello 'tha mohu. Mokhonyana o ilê a šala a tswere mothahu.

924

K34/82

5182

10913 Dibjana tša mohu, tša išiwa go batswadi ka pudi. Ka morago ga letsatsi la go tšša tšhethila tša mohu, bakhonyana ba ilê ba khobakana, ba re-ra ka dithapô tša dibjana. Ka moswana wa letsatsi le, dithapô tša dikobô tša mohu di topiwa ke bana ba mohu. Bjale o huile a le moopa, dithapô tša dikobo di swanetše go tšeya ke batswadi ba mohu. Ke di-thukola tša ngwana wa bona. Ba ilê ba di rwula ba tšoga natšo. Moverong wa bona wa dibjana tša mohu, ba re di swanetše go išiwa go batswadi ba gwe. Nkwane o ilê a phetaphetega ka baka la gore ba ga makholo wa gwe ba ilê ba ntšha mohu mosadi wa gwe mpa. Ke baka le we a tša nyaka go tšeya mosadi wa the bula-ntšo. Banna ba ilê ba mo kata ka dipolabolo. Ka morago ga dipolabolo tša banna, o ilê a ntšha pudi ya go felegetšša dibjana. Batswadi ba mohu ba ilê ba amogêla dibjana.

10914 Mantšu a go kata Nkwane. Ba ilê ba mmotša gore ke molaô gore dibjana di išiwe ga bo makholo. Le ge o tša nyake go tšeya mosadi, a gona taba, tšona di swanetše go ya. Ke mang yo we a swanetšego go di šumišša ka gobane a siya ngwana. Le ge a ilê a siya bana, dibjene di a išiwa. Lee-pana a le le tšhabe ka gobane ba tšare o boleile

924

K34/82

5183

ngwana wa rena, o nyaka go tala o e fa mosadi wa go dilo tša ngwana wa bona. Ke ôna mantšu a we a ilego a kata mokhonyana.

10915 Letsatsi la thobošo. Ka moka ba leloko la bagadi bja mohu ba ilê ba ba gona gammôgô le batswadi ba mohu. Moverong wa bona. Ba ilê ba re mohu o hwile a le moopa. Ka baka le we a gona moja-lefa. Lefa la mohu le swanetše go lewa ke mang. Maata a ngwana wa motho yo mongwe a lewe ke motho yo mongwe. A swanetše go lewa ke batswadi ba gwe. Ge o nyaka go ja mothahu wa mohu wa moopa, o ta o jêla ka lapeng la mang. Mokhonyana o ilê a re batswadi ba swanetše go tšeya thoto ya mohu. Adwaa di ya o kwala. Tabu e thepela ka molaô wa yôna. Ba ga makholo ba ilê ba gona ba boêla gae ga bona.

10916 Ka tsatsi le lengwe, bakhonyana ba gathana gapê. Le lebeletše go ja, tša nte a le di bone. Goriale ke khaitšedi ya Nkwane. Le swanetše go beya ba ga makholo lebaleng ka baka la thoto ya mohungwana wa bona. Ke ge monna a bitša ba gabô. Le bitšitše ke nna ba gešu. Ke le bitšeditše thoto e la ya go šiya ke mohu. A ke tebe gore nka dirang ka yôna ka gobane mosadi wa the bula-nto a ke

924

K34/82

518H

tha mo nyaka. Ba ilé ba re go yéna, lehu a ba thale. Wena o swanetše go iša khomo ya go nyaka moradi wa the bula-nto. O ta o kwe gore ba ga makholo wa go ba re keng.

10917 Ba ga makholo ba ilé ba amogêla khomo. Ba ilé ba šupa mokhonyana naha la fou. Le yéna mokhonyana o ilé a leboga. Ba ilé ba batša mokhonyana gore a thókómélé thoto ya go šiya ke mohu. Bona ba ka the ke ba khôna go e gapa ka baka la gore moradi wa mmula-nto ke ngwana wa rena. Ke yéna yo we a swanetšego go ja thoto ya mohu mogolo wa gwe. O ilé a bikiwa mmula-nto. Leina Mokhwatše. Ba ilé ba mo gafela mothahu wa mohu mogolo wa gwe. Mafellô.

10918 Ka morago ga lehu la makhobe, batswedi ba ilé ba gapa thoto. Moradi o ilé a hwa a le moopa. Mamma wa gwe e be e le Pepeve. Ka tšatši la go šōša thešhila, ba ga makholo wa gwe, ba ilé ba mmotša gore a tware mothahu wa mohu, ba ša o bona ka tšatši la bo-felo. Makholo wa gwe wa monna, o ilé a hwetrana monna a boluile pudi. A be a lekeleditše mufuteng a lapa la mogadi.

924

K34/82

5185

kane. Bakeng t̄ha goya go ba bōna, o ilê a re. ke t̄ilo bōna thoto ya mohu. Go mōnamōna ke go t̄hēnya t̄hebaka. Goriāle ke mokhonyana. Di gona empa a di ka moka. Nngwe ke e ne, e hwilego.

10919 Ke diyo e fofot̄ša, ke bōna e babja. Goriāle ke mokhonyana. O ilê a bolabola lent̄šu la go fofot̄ša ka morago ga mo makholo wa gwe a ilê a re, pudi goba t̄helo t̄ha go-hwa a t̄he na mošwane. Ke gona a ilego a bolabola lent̄šu la go fofot̄ša. Nka baka lang o t̄ha ka wa re bot̄ša. Ke ilê ka t̄šhivēgwa makholo. Ke mokete ka thoto ya mohu moredi waka. Ka moswana ke a boya o bit̄še banna ba geno. Ke moka a gona a boēla gae.

10920 Di ilê mokhonyana, makholo a gapa mothahu. Ka moswana makholo o ilê a ya le banna ba gabō. Ba hwet̄šana mokhonyana a t̄ha bot̄ša banna ba gabō. Ba ilê ba dira gore a ba bit̄še. O ilê a ba bit̄ša, makholo wa bona, o ilê a re le bit̄it̄še ke nna ka baka la mothahu wa mohu moredi waka. Ke hwet̄šane a boluile pudi. A mpot̄ša gore e hwile. Nna ka re mošwane o t̄šwa kae. Ke gona a mpot̄ša gore o diyo fofot̄ša. Bjale ke

924

K34/82

5186

Le botša gore ke tšilo gapa mothahu wa go šiya ke ke mohu. Ba ilê ba bôna mokhonyana phošô. A go na the we re ka the bolabolago, ke thoto ya mohu ngwana wa lena. Jêla e nyaha moradi yo we a swanetsêgo go tsoša nto ya mohu. Tše we re ta di bôna ka morago. Ba ilê ba gupa dipudi tše di šupago.

10921 Mokhonyana o ilê a iša dibjana ka molomo. Ka morago a romêla bakhekolo ba ba bedi, go iša dibjana tša mohu go batswadi ba mohu. Re rumile ke mokhonyana wa lena, o itše re tšise dibjana tša mohu ngwana wa lena ka lentšû la magwera -a- mašuwana. Ke gore a na thelo the we a ka ba botšago ka thona. Ga go mahatše, molato ke go gapiwa ga mothahu wa mohu. Goriale ke ba ga makholo wa gwe. Ba ilê ba amogêla dithapô tša dibjana.

10922 Ka letsatsi la thobošo, ba ilê ba ya ba ga makholo. Le bona a ba ka ba beula mokhonyana wa bona. Ba ilê ba bolabola lentšû la mašuwana. Batho ba ilê ba ba ganetsa. Le a bôna, bobê a boetsišane. Mašae-eli a ke a e ba mabedi. Re ta šita go bolabola. Ba ilê ba o kwa mantšû a banna. Ba ilê ba beula mokhonyana wa bona ka pudu. A gwa ka gwe bolaiwa thelo thelo ka baka la gore mohu a šiya bana. Modivô

924

K34/82

5187

wa thoboso o fedilê. Ba ga makholo ba laêla mokhonyana.
-na. Aowaa difate di ilê tša bulêga ba boêla gae.
Ke moka the llo tha mohu the fedilê.

10923 Bogwe bo ilê bja napa bja a hwa. Ba ga makholo
ba ilê ba lebella tšela. Ba lebeletšê ge mokhonyana
wa bona mo e tša fišha, go tšilo nyaka mosadi wa
the bula-nto. Mokhonyana a ka a nyaka go nyaka
the bula-nto. Le bona ba ga makholo, ba ilê bare
thešo the baba mongwai. Mafello a taba, bogwe bo
ilê bja napa bja a hwa.

10924 Mokhonyana a na maata, a go gana le mothahu
wa mohu mosadi wa gwe. Ke mowe o kwago monna
a re a ba tšee, maata a monna ke a thakadu a
fele. Go fela ga maata a monna ke lehu. Go tšhwa
le ngangana ka di šiya ke mohu, ke go e tšhela ma-
dimabe. Gantši ga monna a ka iša taba khorong,
thoto e ngwe ya mohu e swanetšê go šala le monna.
Bjale ka thoto ya go rekiwa ka mabêlê ka gobane
a tšwa a rwele mabêlê mo u e tša bogadi. Taba e
šu e ke e ya khorong ka gobane bakhonyana a ba
nyake go phikišana le ba ga makholo wa bona.
Molato ke gore ge ba nyaka, ba swanetšê go boêla
ba yo tšeya mosadi wa mmula-nto ya mohu.

924

K34/82

5188 *

- 10925 Mafello a ditaba tša Tema ya 37. (b).
- 10926 Lethethô la ditemana tša Tema ya 37. (b) :-
10544. Temana ya 3: Ditela tša lefa la mosadi. 4996.
 „ S. 4: Dithokola tša lelaka. „
 114.
- 10606 S. 5: Dithapô tša mohu wa mosadi. 5028.
 115.
- 10659 Therapana tha 6: Mabêlé le dibjalo tše dingwe. 5055.
 116
- 10671 Therapana tha 7: Moja-lefa wa mosadi le bana. 5061.
 117.
- 10803 S. 8: Mašemo a mohu wa mosadi. 5127.
 118.
- 10813 Temana ya 4: Bonnyana bja lekhôthwane. 5132.
 119.
- 10839 Temana ya 5: Lefa la mosadi wa ngwana ka o thii. 5145.
 120.
- 10849 Temana ya 6: The emong tha ngwana wa lekhôthwane. 5150
 121.
- 10857 Temana ya 7: Bana ba lekhôthwane. 5154.
 122
- 10877 Temana ya 8: Moja-lefa wa lekhôthwane la morešana. 5164:
 123
- 10902 Temana ya 9: Moopa. 5176:
 124. end 5.924